

1 juni 1937 in Groesbeek. Ik heb deze kollektie nog niet uitgebreid kunnen bekijken, maar vermoed dat dit niet dezelfde soort is als die, welke ik verzameld heb. De reden, dat ik besloot U toch alvast op de hoogte te stellen van deze vondsten, is dat ik een ieder, die in de loop van augustus - september op zijn ekskursies *Juncus maritimus* tegenkomt, wil verzoeken goed uit te kijken naar dit paddestoeltje; het lijkt me zeer waarschijnlijk dat deze soort op meer plaatsen in Nederland voorkomt, maar licht over het hoofd wordt gezien.

Maire vermeldt overigens dat zijn *M. trabutii* voorkomt op *Scirpus holoschoenus* var. *australis*. Wie weet wat een nauwkeurige beschouwing van de ondereinden der stengels van andere biezten oplevert!

Ik houd mij aanbevolen voor meldingen van vondsten en toezending ervan, en dank bij voorbaat een ieder die de moeite wil nemen naar dit interessante zwammetje uit te kijken.

Literatuur:

BRESADOLA, J. 1928) - Iconographia Mycologica 6: 265 - Milano.

KÜHNER, R. (1933) - Etudes sur le genre *Marasmius*. - Le Botaniste 25: 90.

KÜHNER, R. et ROMAGNESI H. (1953)-

Flore analytique des champignons supérieurs. Paris.

MAIRE, R. (1909) - Contribution à l'étude de la flore mycologique de la Tunisie - Bulletin de la Société botanique de France 56: 278.

Agaricus variegatus en *Melanoleuca luteolosperma*

A.F.M. Reijnders

De Schuilenburgh B 72
Schuilenburgerplein 1
Amersfoort

Het signalement van *Agaricus vaporarius* in Coolia 16, 1/2, doet mij de wenselijkheid beseffen om een andere *Agaricus*-soort te beschrijven, die ik enige jaren achtereen heb kunnen waarnemen in bosjes langs de autobaan Utrecht - Den Haag, bij Gouda. Het is bekend, dat onder de door Möller (4) beschreven soorten sommige dicht bij elkaar liggen, zodat men zich hier wel eens afvraagt of dit nu wel allemaal goed gescheiden soorten zijn. Toch worden ze tegenwoordig erkend en opnieuw beschreven. *Agaricus variegatus* is ook wel karakteristiek te noemen, alleen de standplaats komt niet uit.

Møller beschrijft hem uit *Picea*-bossen. Wij vonden hem onder populier, gemengd met meidoorn, op veenachtige grond.

Beschrijving:

Hoed: 5-12 (-16) cm, eerst afgeknot kegelvormig, of half-bolrond, dan vlak uitgebreid en meestal in het midden neergedrukt, viltig, droog, eerst met samenhangende donkere vezellaag, dan met banden of schubben, die uit vezeltjes bestaan, vaak in concentrische ringen gerangschikt op lichtere ondergrond (behalve in het midden, waar de vezellaag samenhangend blijft), schubben omber (Séguy 111, 112, 176), ondergrond grijsbruin-wit (Séguy 694, 703), (Séguy, 6).

Lamellen zeer dicht (ongeveer 100 grote lamellen), niet hoog (6 mm) eerst wit, dan crème, spoedig rose, dan grijsrose-chocolade kleurig (nooit zeer donker) (Séguy 703 (698), en tenslotte 702); snede aanvankelijk lichter, maar nauwelijks vlokkelig.

Steel slank, onderaan langzaam in een knol verbreed, naar boven geleidelijk versmald, 80-100 mm lang, 18-20 mm breed bij de knol, bovenaan 7-10 mm.

(een klein exemplaar was 4,5 mm lang, 8-14 (knol)mm breed), met afstaande of hangende membraanachtige ring, later hol, onder de ring wit-lichtgrijs.

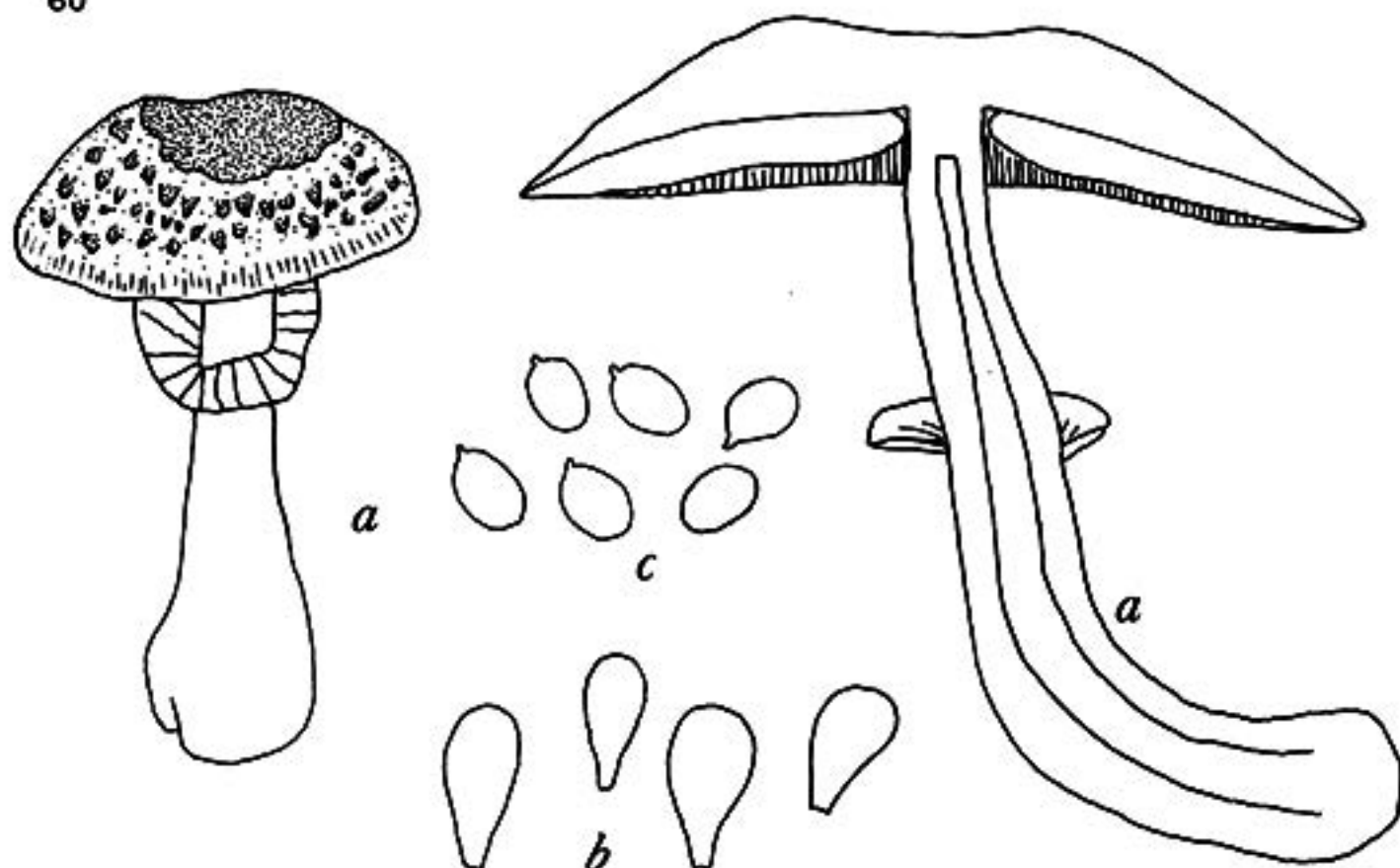
Vlees wit, bij doorsnijden lichtrood, sterk naar *Lepiota cristata* riekend; met KOH vuilbruin; NH_4OH -negatief.

Sporée niet zeer donker tabaksbruin (Séguy 176, 701, volgens Møller 132).

Mikroskopische kenmerken: randcellen meest in groepjes, spaarzaam, ballon- of peervormig, 9-18 μ breed; sporen ellipsoïed met 1 olie-druppel, licht violet-bruin, 5-6 x 3-4 μ hoedhuid: dooreengevlochten hyphen met bruin-violet vakuolair pigment en hier en daar membranair pigment.

Diskussie: Deze soort, die evenals *A. vaporarius* tot de Rubescentes behoort, is vooral gekenmerkt door de geringe roodkleuring bij het doorbreken, de geur, de kleine sporen en de niet wit-vlokkige rand van de lamellen. Het meest lijkt hij op *A. sylvaticus* (vooral in naaldbossen), die dezelfde kleine sporen heeft. Hij zou hiervan te onderscheiden zijn door de geur en de zwakke roodverkleuring en de niet witvlokkige snede. Mogelijk ook door de standplaats. Typisch is ook de in het midden ingedeukte hoed en het feit dat de schubben niet tot de hoedrand doorgaan (wel de donkere vezeltjes). Goede platen vinden we in Møller (4, pl.1) en in Michael-Hennig (1, Pl. 13). Het is ook waarschijnlijk dat de hoedkleur en die van de lamellen wat lichter is dan die van *A. sylvaticus*. Zoals we al zeiden, klopt de standplaats niet.

Wanneer de exemplaren van *A. variegatus* nog jong zijn, vinden we de hoeden bedekt met een doorlopende bruine vezellaag. Later barst deze in schubben uiteen. Nu vonden we tussen de grotere, geschubde hoeden, slanke en kleine paddestoelen, waarvan de vezellaag zich in het geheel niet tot schubben verdeelde. Dergelijke exemplaren lijken zeer veel op een eveneens door Møller beschreven soort: *A. fuscofibrillosus*. Wanneer we de mikroskopische kenmerken van deze laatste nagaan, vinden we dat ze nauwelijks afwijken van

Agaricus variegatus

a = vruchtlichaam

b = randcellen ($\pm 450\times$)

c = sporen ($\pm 950\times$)

die van *A. variegatus*. Wel heeft volgens de auteur *A. fusco-fibrillosus* aanvankelijk mooiere, rose gekleurde lamellen en bezit hij geen knol. Het vlees verkleurt mogelijk ook iets meer rood, maar mijn exemplaren vertoonden dit niet en hadden wel de *Lepiota cristata*-geur. Hadden we hier met twee door elkaar groeiende soorten, eventueel rassen, te maken, of hoorden de blijvend slanke en kleine exemplaren zonder schubben toch tot *A. variegatus*, terwijl *A. fusco-fibrillosus* in wezen anders is? Of is de laatste mogelijk toch geen goede soort? Dergelijke verschijnselen, die we ook bij andere soorten wel eens waarnemen, roepen altijd twijfel op aan de begrenzing van de soorten, zoals men die heeft opgesteld. Men beschouwe deze opmerking echter als een suggestie om hier eventueel eens op te letten, daar ik *A. fusco-fibrillosus* verder niet ken en ook het type materiaal niet bestudeerde. Bij Michael-Hennig (1) en Moser (5) heet de bovenbeschreven soort *Agaricus variegans* Möller.

Melanoleuca luteolosperma (Britz.) Singer.

Op 20 november 1970 vonden we in een grasperkje bij het paviljoen van de Flevo-Camping in Oost-Flevoland, een *Melanoleuca*, die voor ons land nieuw zou kunnen zijn.

Beschrijving: Hoed reeds vroeg vlak, dan schotelvormig verdiept met vlakke umbo, 5-8 cm, hygrophaan, vochtig vrij warm bruin, donker aan de umbo, lichter aan de rand (Séguy 336), droog meer grijs-bruin of omber (Séguy 176), rand licht (Séguy 694), mat, dunvlezig.

Lamellen bochtig aangehecht, dicht, ongeveer 60 grote lamellen,

maar sekondaire lamellen tot vlak bij de steel; 7 mm hoog, wit, dan crème-rose (Séguy 190).

Steel vrij lang, 5-7 cm x 7 mm, naar beneden breder, soms verbreed tot een knol, meelachtig vlokkig over de gehele lengte, bovenaan lichtbruin omber (Séguy 702, 713), naar onderen donkerder tot zeer donker, vooral bij aanraken (Séguy 702, 701), pijpachtig met nauwe holte, kleur van het vlees als aan de buitenkant.

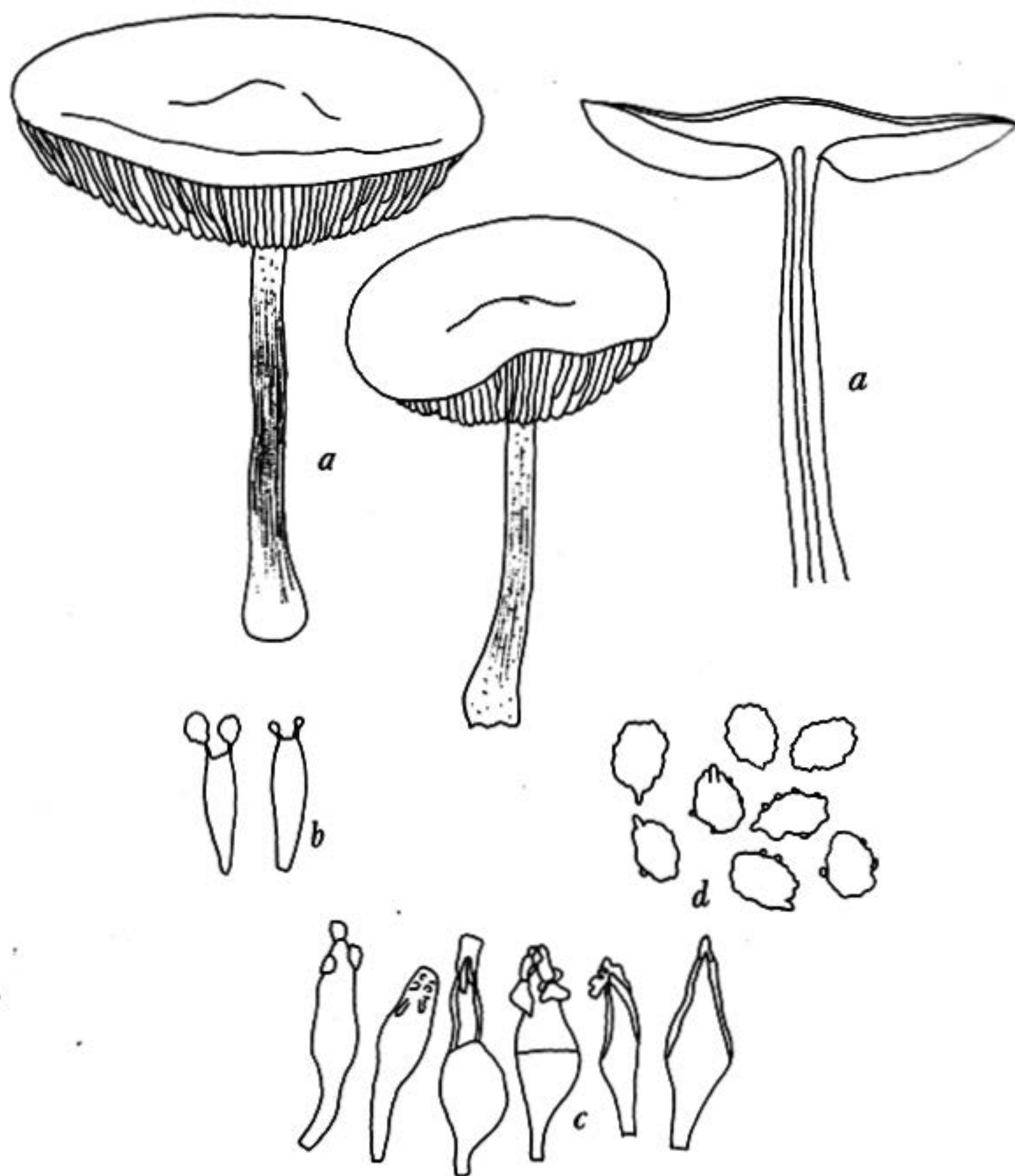
Sporée lichtgeel, crème (lijkt geler door een stof die uit de lamellen in het papier diffundeert) (Séguy 260).

Vlees in de steel gekleurd, in de hoed wit, maar bij doorbreken, roestkleurig bruin vlekend, met sterke zure geur (knollen, ook zwak melig), bitter van smaak.

Mikroskopische kenmerken: cheilocystiden soms vrij talrijk, op andere plaatsen minder, soms spoelvormig en puntig, meestal afgerond, "utriforme" soms met dwarswand, vrij dunwandig, kleurloos, met eksudaatkorrels op naar beneden gerichte bundels, (35-)46-72 x (8-) 10.5-16 μ . Faciale cystiden dicht bij de snede talrijk, verder schaars, van dezelfde vorm als de cheilocystiden. Basidiën cilindervormig, 27-34 x 6.5-7 μ , meest 4-sporig, soms 2- of 3-sporig. Sporen ellipsoïd, ruw-knobbelig met duidelijke apiculi, 7.3-9.5 x 4.5-5.5 μ . Hoedhuid: hypocutis dooreengevlochten, opgeblazen cellen (13-20 μ), als in hoedtrama, maar met vakuolair pigment; epicutis: dunne, liggende hyphen met verslijmende wanden. Lamellentrama regelmatig, cellen in het midden tot 16 μ breed; subhymenium van korte cellen, tot 10 μ lang. Steelbekleding: geheel bovenaan caulocystiden, als cheilocystiden; vlokken op de steel bestaan uit bundels onregelmatige hyphen, meest met korte cellen.

Diskussie: De soort is gekenmerkt door de licht-gele sporenfiguur. De heer Benjaminsen deelde me echter mede, dat ook bij andere soorten van het geslacht *Melanoleuca* de sporenfiguur bij het bewaren geel wordt. Ook verse sporenfiguren zijn soms crème getint. Wij konstateerden dit bij *Melanoleuca brevipes* ss. Metrod (3), waarvan de sporée duidelijk geelachtig is, maar lichter dan Séguy 260.

Met *Melanoleuca melaleuca* (Pers. ex Fr.) Maire (= *M. vulgaris* Pat.) zijn er vrij veel verschillen: de donkere kleur van de steel en het steelvlees, de sterke geur van het vlees en de bittere smaak, de geel-rose kleur der lamellen, de bredere cystiden, waarschijnlijk ook de kleur van de hoed, die warmer bruin is (mogelijk dankzij een geel pigment). Minder gemakkelijk is de soort te onderscheiden van *M. adstringens* (Pers. ex Fr.) Konrad, die ook geelachtig-zalmkleurige lamellen zou hebben (niet de sporée) en een onaangename, zuurachtige geur (naar waterscheerling). De laatste zou echter een korte steel hebben, niet langer dan de hoed-diameter (dit klopt niet met onze exemplaren), de smaak zou meer samentrekkend zijn. De mikroskopische kenmerken van deze twee soorten verschillen niet zoveel. Het is waarschijnlijk doelmatiger de *Agaricus luteolospermus* van Britzelmayer (Metrod (3) en in navolging de "Flore" schrijven foutief *luteosperma*) met zijn duidelijke kenmerken voorlopig als een aparte soort te beschouwen en verder te zien, hoe eventueel een *M. adstringens* zich tot deze verhoudt, dan nu reeds de eerste als variëteit van de laatste, eerder en onvolledig beschreven soort (?) te beschouwen.

Melanoleuca luteolosperma
 a = vruchtlichaam; b = basidia ($\pm 450\times$); c = cystidia ($\pm 450\times$)
 d = sporen ($\pm 950\times$)

Summary:

Detailed descriptions of *Agaricus variegatus* Møller and *Melanoleuca luteolosperma* (Britz.) Sing. are given and some observations on their relationships are made. Both species are recorded for the first time from the Netherlands. Among specimens of *A. variegatus* the author found some smaller ones which resembled more *A. fuscofibrillosus*, with a pileus covered by a continuous layer of minute fibrils. It is suggested that the distinction of the two species has to be reexamined.

Résumé:

Description détaillée d'*Agaricus variegatus* Møller et de *Melanoleuca luteolosperma* (Britz.) Singer, avec quelques observations sur les affinités de ces espèces, trouvées pour la première fois dans les Pays Bas. Parmi les échantillons de l'*Agaricus variegatus* se présentaient quelques-uns de dimensions plus réduites avec une couche confluyente de fibrilles brun-foncées sur le chapeau. Ces dernières avaient plutôt l'air de l'*Agaricus fuscofibrillosus*. Dans certains cas la distinction entre ces deux espèces ne pourrait pas être très facile.

Literatuur:

1. Hennig, B. (1967). - Michael-Hennigs Handbuch für Pilzfreunde, Vol. IV.
2. Kühner, R. & Romagnesi, H. (1953). - Flore analytique des champignons supérieurs. - Paris, 557 pp.
3. Métrod, G. (1948). Essai sur le genre *Melanoleuca* Patouillard emend. - Bulletin de la Société mycologique de France 64: 141-165.
4. Møller, F.H. (1950). - Danish Psalliota species. Preliminary studies for a monograph on the Danish Psalliotae. - Friesia 4: 1-60.
5. Moser, M. (1967). - Basidiomyceten II, Röhrlinge und Blätterpilze, 3e Aufl. - Stuttgart, 443 pp.
6. Ségué, E. (1936). - Code universel des couleurs. - Paris.

Een witte Pleurotus

A.F.M. Reijnders

De Schuilenburgh B 72
Schuilenburgerplein 1
Amersfoort

Pleurotus dryinus (Pers. ex Fr.) Kummer var. *pometi* (Fr.)